

Відповідно до цього, забезпечити переформатування бізнес-процесів підприємств галузі і формування цифрової системи транспортно-логістичного обслуговування можливо і необхідно шляхом системного впровадження таких цифрових рішень, як інтернет речей, хмарні обчислення, Big Data, VR та AR рішення, мобільний інтернет, технології blockchain, роботи і коботи. Їх використання дозволить запровадити новітні моделі управління бізнес-процесами на підприємства залізничного транспорту такі, як Інфраструктура 4.0, «розумний» рухомий склад, Логістика 4.0, вантаж як послуга (FaaS) / інтелектуальний вантаж, Станція 4.0, мобільний пасажир, «розумний» квиток, Сервіс 4.0 тощо.

Список використаних джерел

1. Kirdina O., Tokmakova I., Dmytriiev I., Korin M. Innovative development of the road and transport complex: problems and prospects. Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 2023. – P. 109-124. URL: <http://monograph.com.ua/pctc/catalog/book/978-617-7319-71-8.ch7>

2. Токмакова І. В., Чередниченко О. Ю., Войтов І. М., Паламарчук Я. С. Цифрова трансформація залізничного транспорту як фактор його інноваційного розвитку. *Вісник економіки транспорту та промисловості*. 2019. № 68. С. 125-134.

УДК 330.3

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ

Білокопитова М.О.

бакалавр міжнародних економічних відносин

Державного торговельно-економічного університету

м. Київ, Україна

Лежетьокова В.Г.

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри світової економіки

Державного торговельно-економічного університету

Київ, Україна

Вивчаючи поняття «інвестиційна привабливість», можна впевнено сказати, що її розвиток є однією з важливих частин процесу зростання економіки кожної країни, адже надходження інвестицій сприяє технічному прогресу та підвищує ефективність економічної діяльності на мікро- та макрорівнях.

Власне, сам термін "інвестиційна привабливість" використовується в сучасній літературі для визначення ефективності інвестування в той чи інший проект, доцільності виділення ресурсів та вибору між можливими варіантами його реалізації [1]. До науки державного управління поняття «інвестиційна привабливість» прийшла з прийняттям незалежності України та проголошенням курсу, спрямованого на побудову ринкового типу економіки. Відкритість та вільний доступ до ринків сформували можливість

інвестування до різних сфер економіки внутрішніми та зовнішніми інвесторами [2, с.232].

На інвестиційну привабливість будь-якої держави впливає чимало чинників. Загальний стан інвестиційної привабливості країни можна охарактеризувати станом її інвестиційного клімату, розвиненістю інвестиційної інфраструктури, спроможністю країни залучати інвестиційні ресурси та наявністю інших чинників, що мають вплив на процес формування інвестиційної прибутковості та на появу інвестиційних загроз. Отже, рівень інвестиційної привабливості визначає ефективність соціально-економічного розвитку економіки країни загалом [3, с.2].

Сучасні обставини суттєво ускладнили економіку України та призвели до значних негативних структурних змін. Повномасштабна війна, а також політична та економічна дестабілізація зумовили спад притоку інвестицій в країну (рис. 1), особливо через відсутність гарантій безпеки для інвесторів, значний ступінь ризику та нестабільності. У 2022 році довіра інвесторів до нашої України похитнулась, ПІІ впали на 5535 млн. дол. США [4].

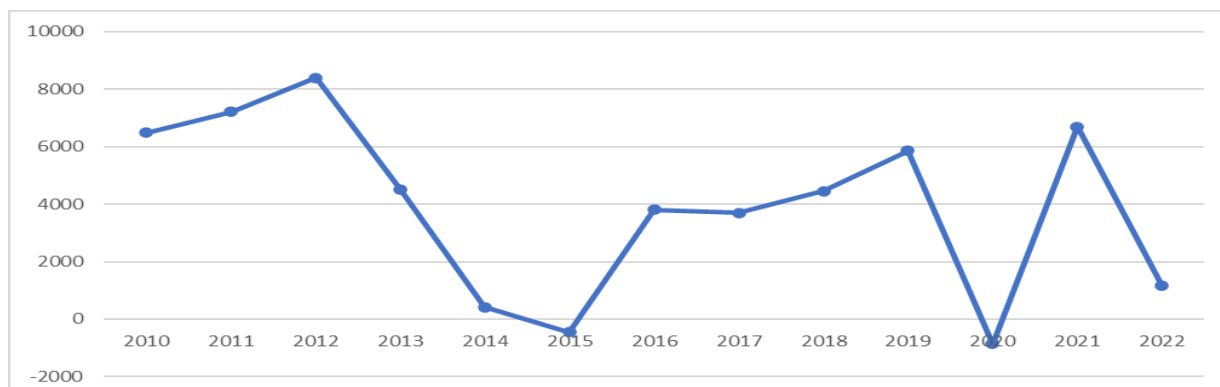

Рисунок 1. – Надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України з 2010 по 2022 рр..

Джерело: складено автором на основі [4].

На жаль, в нинішніх умовах Україна не в змозі самостійно забезпечити свій соціально-економічний розвиток за власні кошти і має потребу в залученні іноземного фінансування. Таким чином, створення високої інвестиційної привабливості є одним із пріоритетних державних завдань, від ефективності якого залежить забезпечення стабільності національної економіки та її майбутній соціально-економічний розвиток [5, 6].

Розглядаючи фактори, що сформували поточну інвестиційну привабливість в Україні, варто почати з інституціональних чинників. Перш за все, повномасштабна війна призвела до політичної нестабільності в Україні, що створює невизначеність серед інвесторів. В Україні також були спроби вдосконалити бізнес-законодавство, але нинішня ситуація призводить до збільшення можливостей для корупції та шахрайства, крім того, війна зумовила посилення державного втручання в економіку з метою забезпечення національної безпеки, що негативно впливає на бізнес-середовище. Що стосується інвестиційної політики держави, то український

уряд активно працює над залученням іноземних інвестицій через фіскальні стимули та спрощення регуляторних процедур. І звичайно, що менталітет і ставлення народу до влади впливає на сприйняття держави як не дуже надійного партнера для інвестицій, адже люди не мовчать про проблеми корупції [7].

Наступний чинник – економічний. Важливо зазначити, що стан економіки у воєнний час може змінюватися дуже швидко через вплив зовнішніх подій та геополітичних чинників. На даний момент війна призвела до спаду економічної активності, а саме зниження темпів зростання ВВП. Високий рівень інфляції та недостатній розвиток ринкової інфраструктури, а також невідпрацьований механізм страхування іноземних інвестицій створили несприятливі умови для активізації інвестиційної діяльності в країні. Зниження виробництва, втрата робочої сили та руйнування інфраструктури суттєво вплинули на економічний розвиток. Звичайно, війна негативно впливає на фондовий та фінансовий ринки. Інвестори реагують на нестабільність і ризики, які виникають в умовах війни, що призводить до падіння цін на акції та нестабільності ринку. Війна також вплинула на ринок праці, в тому числі на зміну заробітної плати та наявність робочої сили [7, 8].

На інвестиційну привабливість України під час війни також суттєво впливає низка соціально-психологічних чинників. По-перше, кваліфікаційний рівень робочої сили опинився під загрозою через значний відтік досвідчених працівників за кордон та втрату кваліфікації внаслідок обмежених можливостей для навчання та розвитку. Війна впливає на соціальний розвиток країни, призводячи до зниження рівня життя, зростання безробіття та зниження довіри до влади. Відчуження людей від політичних процесів і відсутність у них можливості впливати на державні рішення породжує нестабільність і непорозуміння між владою та населенням. Все це сприяє низькому рівню інвестиційної привабливості країни [8].

Не менш важливим чинником є інфраструктура. Україна є перспективною країною, оскільки її географічне розташування сприяє інвестиційним потокам завдяки близькості до Європи та Центральної Азії, а також сухопутним кордонам з 8 країнами. Тож країна дійсно має гарне геополітичне розміщення та володіє великою кількістю природних ресурсів, але, на жаль, транспортна інфраструктура, така як дороги, порти та залізниці на сході країни та аеропорти, які є дуже важливими для логістики та транспортування товарів, були обмежені та окуповані. Також протягом кількох місяців були проблеми з електроенергією.

Також на запитання «Чи продовжите ви інвестувати в Україну під час війни?» тільки 55% голосів Європейської Бізнес Асоціації було віддано за відповідь «Так». Чому не більше? Асоціація вбачає такі негативні чинники в інвестиціях в Україну, як війна, корупція, слабка судова система, зниження купівельної спроможності та логістичні виклики. Генеральні директори також зазначили серед найбільш негативних факторів проблеми тіньової економіки, пошкодженого майна, трудової міграції, валютних обмежень, цін на енергоносії, неефективної системи оподаткування, частих змін в

законодавстві, незрозумілої процедури мобілізації [9, 10].

На наступному рисунку 2 зображено то, як Європейська Бізнес Асоціація оцінила інвестиційний клімат в Україні. Майже 90% вважають, що на перше півріччя 2022 року інвестиційний клімат України не є сприятливим. Більше того, на запитання «Чи буде вигідно новим інвесторам вкладати кошти в Україну?» 57% голосів було віддано за відповідь «Ні», а 31% обрали «Важко відповісти».

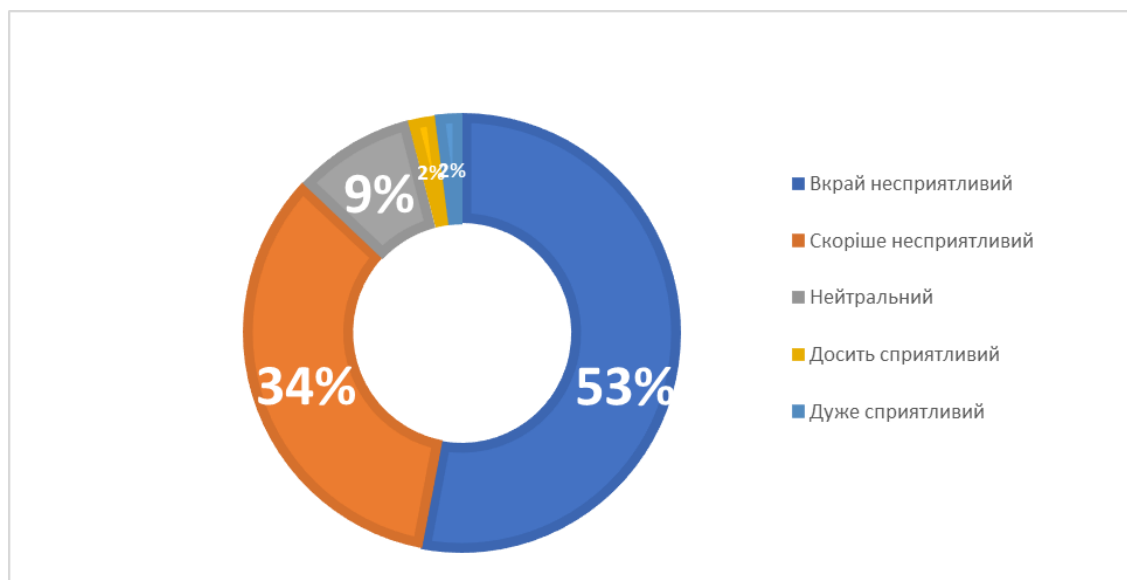

Рисунок 2. – Оцінка інвестиційного клімату України від Європейської Бізнес-Асоціації.

Джерело: [9,10].

Таким чином всі вище наведені факти свідчать про те, що на даний момент є дуже важливим проведення урядом України низки заходів, які будуть зосереджені на поліпшенні інвестиційної привабливості держави.

Тож розглянемо першочергові завдання, які можуть посприяти покращенню інвестиційної привабливості України:

Найперше завдання для залучення іноземних інвестицій - це страхові компанії зі спеціалізованими установами, що діють під юрисдикцією Світового банку. Це може допомогти покращити фінансово-економічну ситуацію в країні. Держава не може зупиняти економічний розвиток, оскільки це може призвести до дефолту. Вже у вересні 2022 року Міністерство економіки України та Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (MIGA) оголосили про майбутню співпрацю для покращення інвестиційного клімату, а уряд домовився з MIGA про запуск механізму страхування інвестицій під час військових дій [11, с.49].

Наступне завдання полягає в інтеграції країни. Дедалі більша інтенсивність інтеграції України до ЄС створює додаткові можливості для інвесторів, яким потрібен доступ до європейського ринку. До того ж, очікується, що відновлення України привабить сотні мільярдів доларів від урядів, міжнародних фінансових установ та приватного сектору [12]. Але

корупція, особливо в судовій системі, залишається проблемою, тому необхідно покращити політичну стабільність країни.

Іншою вагомою частиною для приваблення закордонних інвестицій є привабливе фіскальне законодавство. Державна політика має стати більш прозорою, стабільною, має відновитися довіра до судової системи, потрібно виправляти ситуацію з монополізацією ринків олігархами тощо [13]. Подолання цих системних проблем є вкрай необхідним і потребує вжиття конкретних і негайних заходів, інакше вони ще більше гальмуватимуть процес залучення міжнародних інвестицій в Україну.

Також важливо розглянути можливість партнерства з міжнародними фінансовими організаціями у воєнний час. Задля забезпечення економічної стабільності з міжнародними фінансовими організаціями можна укласти угоди, які будуть корисними для отримання фінансової підтримки та проведення реформ, а також співпрацювати з ними для встановлення порядку дій щодо відновлення та стабілізації економіки в умовах збройного конфлікту [14,с.5]. Крім того, варто розробляти програми та заходи для залучення іноземних інвесторів, створювати інструменти фінансової підтримки економіки, а також сприяти міжнародному співробітництву у сфері безпеки.

Крім того, лібералізація зовнішньої торгівлі та залучення іноземного капіталу є важливими інструментами розвитку міжнародного співробітництва та покращення інвестиційної привабливості України [15,с.92]. Усунення торговельних бар'єрів сприяє розвитку міжнародної торгівлі. Ці заходи здатні допомогти сформувати сприятливий інвестиційний клімат, посилити економічні зв'язки зі світовими лідерами та сприяти загальному економічному зростанню. Однак слід враховувати, що лібералізація повинна бути поєднана з дієвими заходами урядового контролю для запобігання негативних наслідків та забезпечення сталого економічного зростання.

Загалом, перспективи таких змін включають збільшення надходжень міжнародних інвестицій в Україну. На рисунку 1 узагальнено показано який мають вплив міжнародні інвестиції на економіку приймаючої країни.

Пропонується зробити наступні висновки. На даний момент Україна має дійсно поганий інвестиційний клімат. Країна може визначити систему розвитку інвестиційної привабливості такими шляхами: партнерство з міжнародними інституціями, інтеграція в ЄС, вдосконалення фіскального законодавства, партнерство з міжнародними фінансовими організаціями та лібералізація зовнішньої торгівлі. Це посприє сталому економічному зростанню та підвищенню якості життя населення.

Рисунок 3. – Вплив іноземних інвестицій.

Джерело: складено автором на основі [16].

Список використаних джерел

1. Ферлій В.В.. Сутність поняття «Інвестиційна привабливість підприємства» та його види. Ефективна економіка. 2010. №7.
2. Федоров Г. О. Інвестиційна діяльність в Україні: історико-правовий аналіз. Право і суспільство. 2019. № 4. ст.230-236.
3. Усов М. А.. Сутність інвестиційної привабливості, як напрям залучення інвестиційних ресурсів. Ефективна економіка. 2018. №8.
4. Мінфін: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>
5. Юдіна. С. В., Пирогов С. О. Вплив іноземних інвестицій на економічний розвиток країни. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. №18. ст.152-157.
6. Стефанків О. М., Данилишин В. І. Інвестиційна привабливість економіки України. Ефективна економіка. 2014. №5.
7. Мошляк І. О. Інвестиційний клімат в Україні та напрями його покращення. Вчені записки Університету «КРОК». 2019. №2 (54).
8. Інтернет ресурс: [Фінансово-економічні наслідки війни](#)
9. Індекс інвестиційної привабливості України. Європейська бізнес асоціація.
10. Інтернет ресурс: <https://eba.com.ua/indeks-investytsijnoyi-pryvablyvosti-ukrayiny-vidnovyvsvya-do-kovidnogo-znachennya/>
11. Тофан І.М. Проблематика залучення інвестицій та їх податкового

супроводу в Україні. Український економічний часопис. 2023. №1. ст.48-51.

12. Іноземний інтернет ресурс: <https://www.state.gov/reports/2023-investment-climate-statements/ukraine>

13. Інтернет ресурс: <https://voxukraine.org/derzhavna-polityka-maye-butyostrivtsem-stabilnosti-vijna-ne-pryvid-rozganyaty-inflyatsiyu-chy-spustoshuvaty-byudzhet>

14. Різник Д. Інвестиційна діяльність в Україні після повномасштабного вторгнення в Україну. Економіка та суспільство. 2023. №48.

15. Розинська Н. М. Роль іноземних інвестицій у розвитку економіки України. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2023. № 1086.

16. Маркевич К. Л. Позиціонування прямих іноземних інвестицій у системі економічної безпеки України. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2014. № 3. Ст.91-104.

УДК:339.96

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ІННОВАЦІЙ НА ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Новік І.О.

**кандидат економічних наук, доцент,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»**

Сахно А.С.

**бакалавр міжнародних економічних відносин,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»**

Харків, Україна

Зв'язок інновацій і експортно-імпоротної діяльності підприємств є дуже важливим і може значно впливати на конкурентоспроможність та успіх підприємства на міжнародних ринках. Ось деякі ключові аспекти цього зв'язку:

1. Підвищення конкурентоспроможності. Інновації дозволяють підприємствам розробляти продукти та послуги, які виокремлюють їх на міжнародних ринках. Інноваційні рішення можуть бути новими технологіями, процесами, дизайном або стратегіями, що дозволяють підприємствам вирізнятися від конкурентів.

2. Розширення ринків. Інновації можуть допомогти підприємствам створювати продукти або послуги, які відповідають потребам різних географічних ринків. Це може сприяти розширенню експортних можливостей і здійсненню бізнесу на нових ринках.

3. Диференціація продукції. Інновації дозволяють підприємствам створювати унікальну продукцію або послуги, які важко копіювати конкурентам. Це робить їх більш цікавими для іноземних споживачів і може створити підставу для вивчення нових ринків.

4. Оптимізація виробництва та логістики. Інновації можуть поліпшити